

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Marek Siwek

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

w sprawie **D. P.**,

skazanego z art. 284 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 czerwca 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Puławach

z dnia 15 września 2022 r., sygn. akt II K 233/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 września 2022 r., sygn. II K 233/22, Sąd Rejonowy w Puławach uznał D. P. za winnego dokonania zarzucanego mu czynu polegającego

na tym, że w okresie od 21 czerwca 2019 r. do 29 czerwca 2021 r., w P. woj. [...], przywłaszczył powierzone mu środki pieniężne w łącznej kwocie 77.930 zł, uiszczone w związku z zawartą pomiędzy Liceum Ogólnokształcącym im. [...] w P. umową świadczenia usługi turystycznej w postaci wycieczki szkolnej do S., która nie została zrealizowana, powodując szkodę w konkretnych wysokościach na rzecz konkretnych osób, wskazanych w zarzucie, tj. o czyn z art. 284 § 2 k.k. i wymierzył karę roku pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. nałożył na oskarżonego obowiązek informowania kuratora o przebiegu okresu próby co 6 miesięcy na piśmie. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. nałożył na D. P. obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych oraz na podstawie art. 627 k.p.k., obciążył oskarżonego kosztami sądowymi i zasądził opłatę (t. III, k. 455- 456v, t. IV, k. 680).

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 23 września 2022 r. (k. 456 v).

Kasację na korzyść skazanego złożył na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 117 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 139 § 1 k.p.k. w zw. z art. 374 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k., polegające na wadliwym uznaniu, że awizowane i niepodjęte w terminie wezwania oskarżonego D. P. na terminy rozprawy, wyznaczone w dniach 8 września 2022 r. i 15 września 2022 r. zostały mu prawidłowo doręczone i wystąpiły tym samym warunki do rozpoznania sprawy pod jego nieobecność, podczas gdy korespondencję wysłano na inny niż wskazany przez oskarżonego adres do doręczeń, co w konsekwencji skutkowało przeprowadzeniem postępowania pod jego nieobecność, z jednoczesnym rażącym naruszeniem prawa oskarżonego do obrony. Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja była oczywiście zasadna, wobec czego forum jej rozpoznania stanowiło posiedzenie przeprowadzone w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Zasadne było twierdzenie, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącą obrazą prawa procesowego, o której mowa w art. 523 § 1 k.p.k., do której doszło w wyniku prowadzenia rozprawy

pod nieobecność oskarżonego, który nie był prawidłowo powiadomiony o terminie. Stosownie do treści art. 117 § 2 k.p.k. czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiała się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona. Jest to, wraz z obowiązkiem zawiadomienia osoby uprawnionej do wzięcia udziału w czynności procesowej o jej czasie i miejscu, urealnienie możliwości uczestnictwa w m. in. w rozprawie głównej, a tym samym emanacja gwarancji prawa do obrony. Oczywiście jest, że warunkiem skutecznej realizacji jest świadomość strony o toczącym się przeciwko niej postępowaniu karnym, której ukształtowanie jest bezwzględny obowiązek sądu. Przed rozpoczęciem procedowania na sądzie ciąży obowiązek dokonania weryfikacji zawiadomienia nieobecnego oskarżonego pod kątem tego, czy odpowiada przepisom rozdziału 15 Kodeksu postępowania karnego.

W niniejszej sprawie tego rodzaju kontroli dopuszczalności prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego zabrakło. W toku przesłuchania w charakterze podejrzanego w dniu 1 lutego 2022 r. D. P. wskazał jako adres zameldowania ul. [...] w W. oraz jako miejsce zamieszkania ul. [...] w W. Kolejna występująca w protokole przesłuchania podejrzanego rubryka „adres do korespondencji” uzupełniona została skrótem „jw.” (k. 389). Wobec figurujących dwóch adresów, w dniu 3 marca 2022 r., prowadzący postępowanie przygotowawcze doprecyzowali podczas telefonicznej rozmowy z D. P., który adres jest właściwy do kierowania do niego korespondencji. Wówczas wskazał, że jest to adres ul. [...], [...] W. (notatka urzędowa k. 404). W załączniku adresowym dołączonym do aktu oskarżenia widniał ten właśnie adres (k. 3). Mimo jednoznacznej deklaracji i poczynionych ustaleń w kwestii adresu korespondencyjnego Sąd Rejonowy w Puławach wezwania na terminy rozprawy głównej wyznaczonej na dni 8 i 15 września 2022 r. wysyłał pod adres ul. [...], [...] W. (k. 427, 451). Powyższa korespondencja została po podwójnej awizacji zwrócona jako niepodjęta w terminie (k. 427, 451). W toku rozprawy głównej przeprowadzonej w dniach 8 i 15 września 2022 r. sąd uznał przedmiotowe wezwania za doręczone z dniem 26 lipca 2022 r. i wydał postanowienie o prowadzeniu sprawy pomimo nieobecności oskarżonego (k. 439, 453). Z powyższego wynika, że zawiadomienia nie były do oskarżonego skutecznie wysłane, skoro kierowano je pod niewłaściwy adres.

Natomiast wysłanie zawiadomienia o czasie i miejscu rozprawy na adres inny aniżeli wskazany przez oskarżonego nie spełnia warunku prawidłowego powiadomienia. Stanowi tym samym przeszkodę procesową do prowadzenia postępowania pod nieobecność oskarżonego. Tylko poprawne wskazanie danych adresowych umożliwia uznanie zawiadomienia za doręczone, także i wtedy, gdy nastąpi to w trybie tzw. doręczenia zastępczego, o którym stanowi przepis art. 133 § 1 i § 2 k.p.k. (zob. np. wyrok SN z dnia 13 września 2023 r., sygn. II KK 212/23).

W tym stanie rzeczy procedowanie bez wiedzy oskarżonego o sprawie i przy obiektywnym braku możliwości podjęcia przez niego obrony powodowało, że nie można uznać, iż wyrok uwzględniał wszelkie okoliczności sprawy. Brak wiedzy o stanowisku oskarżonego, którego ten nie przedstawia z przyczyn od niego niezależnych, wpływa na jakość postępowania (zob. wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2022 r., V KK 78/22). Nie ulega wątpliwości, że ów wpływ mógł mieć istotne znaczenie na treść wydanego rozstrzygnięcia w sytuacji, w której oskarżony został pozbawiony możliwości złożenia wyjaśnień i prawa do obecności przy czynnościach dowodowych, które na tej rozprawie zostały przeprowadzone. Nie mógł również przedstawić swojego stanowiska w ramach głosów końcowych, a zatem zrealizować wszelkich czynności mieszczących się w ramach przysługującego mu prawa do obrony.

Ranga i doniosłość powyższego uchybienia implikowały zatem wydanie orzeczenia kasatoryjnego.

Marek Siwek Zbigniew Kapiński Igor Zgoliński

[PGW]

[ms]